

Advies van de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn

Kermispony's

De Staatsecretaris, belast met het Dierenwelzijn heeft aan de Brusselse Raad voor Dierenwelzijn gevraagd om het gebruik van de kermispony's in het Brusselse Gewest te evalueren op vlak van dierenwelzijn. In 2010, heeft de federale Raad van Dierenwelzijn een werkgroep opgericht waarin wetenschappers, experts, vertegenwoordigers van dierenbescherming organisaties en kermisexploitanten vertegenwoordigd werden. In 2011 heeft de Raad een advies gepubliceerd waarop het Koninklijk besluit betreffende het welzijn van paarden en pony's op kermissen gebaseerd werd.

De intrinsieke waarde van paardachtigen wordt erkend door de Raad van het Brusselse Gewest. Daarom wordt er grondig nagedacht over het welzijn van kermispony's om te komen tot een onderbouwd advies. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat de ponyhouders het goed voorhebben met hun dieren, maar houdt de Raad rekening met de mogelijkheid dat bepaalde recente wetenschappelijke inzichten hen niet hebben bereikt, zoals reeds vastgesteld is bij andere hippische activiteiten.

Welzijn van pony's gebruikt op kermissen (ponycarrousel) dient bekeken te worden zowel tijdens de momenten wanneer ze werken op de kermis als wanneer zij niet werken (rusttijden op de kermis of dagen dat er niet gewerkt wordt), rekening houdend met de verhouding tussen de twee (er werd gerapporteerd door ponyhouders dat dit ongeveer 50-50 is). Daarbij gebruikt men zowel dierparameters (= aspecten eigen aan het dier die een uitleesparameter zijn voor dierenwelzijn, waarbij het dus gaat om het evalueren van alle individuen afzonderlijk) als omgevingsparameters (= aspecten eigen aan de omgeving, met een impact op het dierenwelzijn).

De Raad heeft een lijst met criteria opgesteld, gebaseerd op het Welfare Quality protocol "Welzijnsmonitor Paardenhouderij" (maart 2012), de Zienswijze van de Nederlandse Raad voor Dieraangelegenheden "Paardenmarkten in Nederland" (maart 2017), aangevuld met informatie bekomen vanwege een wetenschappelijke expert in paardenwelzijn (Machteld Van Dierendonck). De criteria en bijhorende parameters zijn:

criterium	Dierparameters	Omgevingsparameters
Afwezigheid van chronische honger	Lichaamsconditiescore en slijtage van de tanden die problematisch kan zijn bij het eten	Maximaal 6u tussen twee voederbeurten met ruwvoer
Afwezigheid van langdurige dorst	Mate van dehydratie	Minstens elke twee tot vier uur water voorzien
Comfortabel rusten	Geen parameter beschikbaar	Rustcomfort (geluid rondom, ligplekken, bodembedekking)
Comfortabel klimaat	Rillen (bij lage temperaturen) en zweten (bij hoge temperaturen)	Temperatuur, luchtvochtigheid, luchtcirculatie, ammoniakconcentratie

Bewegingsvrijheid	Geen parameter beschikbaar	Vrije keuze van beweging en wel of geen toegang tot weide of paddock (en met of zonder stal eraan)
Afwezigheid van huidbeschadigingen, verwondingen, pijn, ziekten of uitputting	Onnatuurlijk verkregen witte haren, verwondingen, zwellingen van de benen, bewegingsapparaat, manier van ademen, hoesten, neusuitvloeijing, huidirritatie onderbenen, gegeneraliseerd huidprobleem, schuurplekken staart en manen, vachtconditie, jeuk, ooguitvloeijing, lichaamsconditiescore	Veiligheid van de omgeving met betrekking tot het risico op verwondingen
Afwezigheid van ongemak veroorzaakt door gebruik	Toestand van de huid op plaatsen die contact maken met het tuig of waar er drukpunten zijn. Toestand van de rugspieren, mondhoeken en lagen	
Expressie van sociaal gedrag	Geen parameter beschikbaar	Kwantiteit en kwaliteit van sociaal contact (geen zicht, uitsluitend zicht, snuffelen, gedeeltelijk knabbelen en groomen, volledige interactie en groomen)
Expressie van ander soortspecifiek gedrag	Slijtage snijtanden (wegens kribbijten) en afwijkend gedrag (apathie of het niet meer reageren op prikkels uit de omgeving, kribbijten, luchtzuigen, weven, stallopen, hoofdschudden, tongspelen, slaan tegen wand, hout-eten,..)	Geen parameter beschikbaar
Evenwichtige emotionele toestand	Geen parameter beschikbaar	Visuele horizon (voor verhoging voorspelbaarheid), voornamelijk wanneer opgesteld; voorspelbaarheid van de omgeving en controle over onaangename prikkels
Omgang, verzorging, laden en lossen	Tekenen van angst en/of schrik ten aanzien van mensen, vlot in en uit de trailer of mobiele stal gaan	Pony's krijgen de kans om te wennen aan een nieuwe situatie en worden niet opgejaagd

Bij de analyse van de context van het Brusselse gewest voor bovenstaande criteria blijkt dat er zeer weinig informatie ter beschikking is en/of dat gevalideerde informatie ontbreekt. Deze criteria kunnen dan ook niet gebruikt worden om gegronde uitspraken te doen over het welzijn van kermispony's die in het Brusselse gewest ingezet worden.

Ook over de naleving van de wetgeving (KB 29 maart 2013) is zeer weinig geweten. Er zijn geen routinematige controles uitgevoerd. Twee van de drie inspecties naar aanleiding van klachten (in 2015) konden niet worden uitgevoerd door afwezigheid van de dieren op het moment van inspectie. Bij inspectie naar aanleiding van de derde klacht, werden echter enkele inbreuken vastgesteld in verband met de Artikels 11, 15 en 18 van het KB. In 2016 werden door de administratie geen klachten ontvangen door de administratie van Leefmilieu Brussel.

Naast bovenstaande afwegingen, zijn er volgende bezorgdheden:

- Voor kermispony's (en andere paardachtigen die in eenzelfde kader ingezet worden) kan idealiter aan een aantal welzijn- en gezondheidscriteria voldaan worden. Daarentegen is de mogelijkheid om een aantal andere criteria te beantwoorden (o.a. controle over en voorspelbaarheid van de prikkelrijke omgeving gedurende meerdere aaneensluitende uren per dag) binnen de context van een kermis zeer beperkt.
- Het gebrek aan specificiteit in de huidige wetgeving betreffende een aantal concrete welzijnscriteria zoals vermeld in tabel hierboven en daarmee verband houdend de onmogelijkheid inbreuken vast te stellen m.b.t. inspecties.
- De beperkte beheersbaarheid (= controleerbaarheid) van eventuele maatregelen ter verbetering van het welzijn, de efficiëntie van steekproefgewijze controles, en de benodigde opleiding van inspecteur-dierenartsen om een aantal van bovenstaande dierparameters met kennis van zaken te kunnen beoordelen.
- De situatie van paarden in andere hippische activiteiten, meer bepaald in maneges, maar ook bij individuele paardeneigenaars. Het zou niet consistent zijn om enkel de kermispony's onder de loep te nemen en niet deze andere contexten waarin paarden worden gebruikt.
- De boodschap die via het toelaten van kermispony's aan kinderen wordt meegegeven over het gebruik van pony's en andere paardachtigen als attractie. Daarbij is de Raad er zich van bewust dat er andere, meer geschikte kanalen zijn, maar dat dit niet noodzakelijk de meest gangbare zijn, zoals kinder- of stadsboerderijen, waar ook problematische situaties voor dieren te vinden zijn.

De Raad heeft, bij gebrek aan consensus maar via meerderheid na stemming, beslist om de Staatssecretaris te adviseren de praktijk van de ponycarrouzels af te schaffen. Dit advies geldt ook voor paarden en andere paardachtigen die op kermissen ingezet zouden worden. De Raad is bereid mee na te denken over de toekomst van deze dieren in een meer educatief kader, waar de eigenaars een inkomen kunnen behouden in het Brusselse gewest, en waar het welzijn van hun dieren ook tijdens het werken gegarandeerd kan zijn.

Minderheidsadvies

De Conseil Régional Francophone de l'Ordre des Médecins Vétérinaires (CRFOMV) heeft kennis genomen van het advies, gestemd in afwezigheid van haar vertegenwoordigers, aangaande het verbieden van de praktijk van kermispony's. Na onderzoek, heeft de CRFOMV vastgesteld dat er onvoldoende wetenschappelijke en feitelijke elementen zijn om dit verbod te ondersteunen. De CRFOMV legt de nadruk op het behouden van een dergelijke activiteit in het belang van kinderen die op deze manier contact kunnen hebben met dieren, wat vele voordelen heeft met betrekking tot educatie en bewustwording ten aanzien van dierenwelzijn. Niettegenstaande, dient te worden benadrukt dat het welzijn van de paardachtigen gerespecteerd moet worden en dat het uitvoeren van controles versterkt dient te worden.

De Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen, Felis Belgica vzw, en de Union Professionnelle Vétérinaire, die deelgenomen hebben aan de stemming in de vergadering van de Raad op 15 mei 2017, sluiten zich aan bij dit minderheidsadvies.

Bovendien wenst de UPV te twee redenen voor hun stem te benadrukken:

- “Het feit dat wij menen dat niet enkel de kermispony's bijzondere overweging van de Raad verdienen, maar dat wij vragen dat er meer regelmatige controles uitgevoerd worden op het welzijn van alle paardachtigen, onder andere bij particulieren en maneges. Inderdaad, praktijkdierenarts zijnde, zien wij regelmatig stereotypieën bij de paarden die een gebrek hebben aan omgevingsstimuli, die te weinig toegang hebben tot ruim buitenbeloop om zich fysiek te kunnen inspannen, te grazen, zich uit te leven, alsook mishandeling geassocieerd met, bijvoorbeeld, verkeerd gebruik van het bit en de sporen door onervaren ruiters.
- Het feit dat wij overtuigd zijn van het belang van de sensibilisering van kinderen in de stad voor het contact, de kennis en bijgevolg het respect en de empathie ten aanzien van deze dieren. Uiteindelijk, indien het verbod ingesteld wordt door Mevrouw Debaets, zou het interessant zijn deze paardachtigen in te zetten in educatieve initiatieven.”